

SPREČAVANJE PRANJA NOVCA: OSNOVE

Dio 3: Osnivanje društva

Pomoć kod osnivanja društava (i zaklada) je jedna od usluga profesionalnih računovođa koje su najpodložnije rizicima pranja novca. U ovoj brošuri se detaljnije obrađuju načini na koje profesionalne računovođe mogu primijeniti pristup zasnovan na rizicima u postupku osnivanja društva, prepoznati najčešće znake upozorenja i procijeniti kada je najbolje ne prihvaćati takvog klijenta i/ili prijaviti sumnjivo postupanje.

Kako kriminalci zloupotrebjavaju usluge pomoći kod osnivanja društva

Usluge pomoći kod osnivanja društva mogu uključivati:

- registraciju društava i drugih pravnih lica;
- postupanje u svojstvu, odnosno pronalaženje osobe koja će postupati u svojstvu direktora, partnera ili nominalnog dioničara; i
- pružanje sjedišta ili adrese za poslovanje.

Kriminalce privlači anonimnost i nestalnost, te koriste društva posebne namjene da premještaju i prikrivaju protuzakonito stečena sredstva.

Korištenje društava – naročito stranih tzv. *offshore* firmi – u svojstvu korporativnih upravitelja, može stvoriti odmak između kriminalca i korporativne strukture i, na taj način, otežati organima za provođenje zakona da utvrde porijeklo novca.

Vežu između korporativnih struktura kriminalci mogu prikriti i kroz korištenje posrednika da osnuju više društava registriranih na različitim adresama.

Kriminalci koji teže uživati prividnu respektabilnost mogu se odlučiti na kupovinu fiktivne tzv. *shelf* firme koja prikazuje raniji promet.

Kako „pristup zasnovan na rizicima“ izgleda u postupku osnivanja društva

Detaljna provjera klijenta

Izuzetno je bitno izvršiti detaljnu provjeru klijenta u smislu provjere osoba koje će u konačnici biti vlasnici, odnosno uživati kontrolu ili koristi od društva ili zaklade koja se osniva. To će Vam omogućiti da procijenite rizik da li bi klijent mogao biti uključen u protuzakonite aktivnosti, odnosno da li biste Vi mogli pomagati iste. Ako sumnjate u identitet tih pojedinaca, prikupite što više različitih dokaza kako biste ga potvrdili.

Razumijevanje poslovne logike

Uvijek biste trebali nastojati razumjeti poslovnu logiku temeljem koje se klijent odlučio zatražiti od Vas da mu pomognete uspostaviti ili rukovoditi poduzećem. Naročito bitno se služiti profesionalnim skepticizmom kako biste osigurali da nećete nenamjerno omogućiti protuzakonito djelovanje.

Provjera izvora prihoda/bogatstva

Ako klijent od Vas zatraži da mu pomognete osnovati poduzeće koje će biti uključeno u određenu transakciju, trebali biste saznati odakle sredstva dolaze, odnosno da li je riječ o, primjera radi:

- porodičnom bogatstvu ili nasljedstvu;
- sredstvima od prodaje jedne ili više stavki imovine;
- prihodima od dugoročnih ulaganja; ili
- prihodima od vlasništva nad drugim društvima.

Provjera politički eksponiranih osoba

U sklopu procjene rizika povezanih s osnivanjem društva u ime klijenta, trebali biste utvrditi da li su data osoba ili članovi njene obitelji politički eksponirane osobe te, ukoliko jesu, razmotriti rizike da li bi sredstva stečena od uzimanja mita ili korupcije mogla prolaziti kroz društvo. U slučajevima kada utvrdite da su Vaš klijent ili osobe s kojima posluje politički eksponirani, može se pokazati neophodnim provesti posebno detaljnu provjeru istih.

PRIMJER OSNIVANJA DRUŠTVA*

Od društva „Othello & Co“ je zatraženo da pomognu formirati preduzeće u Velikoj Britaniji. Osoba koja ih je kontaktirala je navela da zastupa porodicu s prebivalištem u Latinskoj Americi koja posjeduje imovinu izuzetno velike neto vrijednosti i koja bi činila dioničare novog poduzeća. Kao razlog za osnivanje poduzeća je navedena distribucija kvarljive robe na tržište Velike Britanije.

Dionice društva bi se držale u zakladi za koju se činilo da je osnovana u skladu s propisima Novog Zelanda, ali je njome upravljalo preduzeće sa sjedištem na Bermudama, o kojem „Othello & Co“ nisu uspijevali naći puno informacija. Osnivački kapital, troškove i naknade osnivanja poduzeća bi snosila advokatska kuća iz Miamija. Podnesene su identifikacijske isprave korisnika i osnivača zaklade za koje se činilo da zaista imaju imovinu izuzetno velike neto vrijednosti, ali nije bilo previše informacija o njima, tačnije nikakvih javnih informacija o njihovom poslovanju ili društvenom životu. U „Othello & Co“ nisu mogli naći nikakvih dokaza o porijeklu njihovog bogatstva. Pretraživanje interneta je pokazalo da preduzeće iz Latinske Amerike (koje bi trebalo dostavljati hranu preduzeću u Velikoj Britaniji) ima internet stranicu, ali na njoj nije bilo detaljnijih podataka o tome na koji način nabavljaju robu pa čak ni kontakata za odjeljenje prodaje.

„Othello & Co“ su ljubazno odbili angažman.

*Napomena: Svi nazivi su izmijenjeni u funkciji zaštite povjerljivosti podataka.

Najčešći znakovi upozorenja

Profesionalne računovođe bi trebale poznavati najčešće znakove upozorenja na postojanje mogućnosti da se društvo osniva za potrebe pranja novca. Ako nisu sigurni, trebaju se oslanjati na svoju profesionalnu prosudbu i ne prihvaćati klijente i/ili prijaviti sumnjivu aktivnost ako je to potrebno. U takve znakove spada:

- od njih se traži da pomognu osnovati preduzeće bez jasne komercijalne svrhe;
- osnivanje preduzeća složenih vlasničkih struktura u više različitih jurisdikcija, bez komercijalne opravdanosti;
- mogući klijenti nisu voljni pružiti podatke potrebne za detaljnu provjeru kakvu želite provesti prije prihvaćanja angažmana;
- mogući klijenti izbjegavaju navesti izvor sredstava;
- mogućim klijentima se, bar naizgled, nepotrebno žuri da osnuju preduzeće, naročito ako žele uredi u više jurisdikcija; ili
- mogući klijenti traže da kupe fiktivnu firmu s bankarskom i/ili kreditnom historijom.

Kada odbiti angažman

- Ukoliko postoji sumnja u vjerodostojnost dokumentacije podnesene za potrebe detaljne provjere mogućeg klijenta
- Ukoliko klijent traži da se za potrebe službenih evidencija daju lažni podaci o direktoru ili stvarnom vlasništvu
- Ukoliko provjere porijekla bogatstva pokažu bi moglo dolaziti od protuzakonitih aktivnosti
- Ukoliko provjere klijenta ne daju dovoljno pouzdane informacije kakve se daju očekivati kada se radi o klijentima te vrste, odnosno veličine (vidjeti navedeni primjer), a klijent nema zadovoljavajuće objašnjenje za takvo pomanjkanje informacija

Prijavljivanje sumnjivog djelovanja

Ako sumnjate da je klijent ili mogući klijent sredstva stekao kroz činjenje protuzakonite aktivnosti može postojati obaveza da to prijavite nadležnom organu za finansijski kriminal.

- U tom slučaju obavještavate agencije za provođenje zakona o sumnjama u pranje novca.
- U nekim zemljama, profesionalne računovođe su i zakonski obvezne izvršiti takvu prijavu.
- Prijava organima za provođenje zakona može pomoći i da, uklapajući je u širu sliku, razriješe druga krivična djela.
- U pojedinim zemljama (kao što je Velika Britanija), podnošenje ovakve prijave organima vlasti ukazuje na ugrožene kategorije stanovništva koje su ili bi mogle biti žrtve protuzakonitog djelovanja preko kojeg se stječu prihodi, poput trgovine ljudima.

DODATNA POMOĆ

„Vodič iz primjene pristupa zasnovanog na rizicima za računovodstvenu profesiju“ FATF-a nudi opća uputstva za borbu protiv pranja novca a detaljnije informacije o domaćim uvjetima, uključujući primjenjive regulatome zahtjeve, možete zatražiti od svoje profesionalne računovodstvene organizacije.

529 Fifth Avenue, New York 10017

www.ifac.org | +1 (212) 286-9344 | [@ifac](https://twitter.com/ifac) | [in](https://www.linkedin.com/company/ifac) company/ifac

www.icaew.com

[@icaew](https://twitter.com/icaew) | [in](https://www.linkedin.com/company/icaew) company/icaew

Ovo izdanje Osnove: Sprečavanje pranja novca, Dio treći: Osnivanje društva, kojeg je u novembru 2020. na engleskom jeziku objavio International Federation of Accountants, u septembru 2023. je na bosanski jezik preveo Savez računovođa, revizora i finansijskih radnika Federacije BiH (SRRiF-FBiH) i umnožava ga uz dopuštenje IFAC. Odobreni tekst svih IFAC publikacija su ona izdanja koja je IFAC objavio na engleskom jeziku. IFAC ne snosi odgovornost za ispravnost i potpunost prijevoda, niti za postupanje koje bi moglo proisteci iz njega.

Tekst na engleskom jeziku Osnove: Sprečavanje pranja novca, Dio treći: Osnivanje društva © 2020. IFAC. Sva prava pridržana.

Tekst na bosanskom jeziku Osnove: Sprečavanje pranja novca, Dio treći: Osnivanje društva © 2023. IFAC. Sva prava pridržana.

Izvorni naslov: Anti-Money Laundering, The Basics: Installment 3 - Company Formation (November 2020)

Obratite se na Permissions@ifac.org za dopuštenje za reprodukciju, pohranu ili prijenos ili za izradu drugih slične upotrebe ovog dokumenta.